

LA PRODUCCIÓ CIENTÍFICA DE L'HOSPITAL MILITAR DEL CARRER TALLERS DE BARCELONA

RIBAS, Marc; GUARDIOLA, Elena; HERVÁS, Carles; i BAÑOS, Josep-E
Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida. Universitat Pompeu Fabra

L'Hospital Militar del carrer Tallers de Barcelona tingué una vida activa amb intermitències entre la primera ocupació del convent per l'exèrcit francès l'any 1808 fins el seu enderrocament l'any 1943. La seva activitat més estable s'inicià amb la seva conversió definitiva en centre sanitari l'any 1843 quan quedà integrat en la xarxa sanitària militar, sotmès a la seva direcció i administració. En la present comunicació ens referirem a l'activitat científica, fruit de les iniciatives realitzades pels seus professionals durant aquest període. En considerarem dues parts: les societats científiques i les publicacions en revistes de sanitat militar.

L'interès que els membres de la sanitat militar contribuïssin al progrés científic portà a una circular de la seva Direcció General del 6 de desembre de 1850 que demanava que les sessions acadèmiques dels metges militars es reglamentessin i institucionalitzessin. Fruit d'aquesta indicació es creà l'*Academia Médico-Castrense*, que s'inaugurà el 4 de gener de 1851 amb l'assistència del capità general i on el cap de Sanitat de la Regió de Catalunya, Anastasio Chinchilla, llegí el discurs inaugural que fou dedicat a una anàlisi epidemiològica de les activitats de l'hospital de l'any anterior.

El centre tenia una normativa que obligava a dues reunions cada mes amb assistència obligatòria dels professors del Cos de Sanitat Militar. En els mesos parells es llegien memòries sobre medicina castrense mentre que en els imparells es debatia un cas pràctic de medicina o cirurgia. També hi havia dues sessions a l'any on s'explicaven novetats en procediments i tècniques i els farmacèutics exposaven les noves substàncies medicinals disponibles. L'interès de les sessions acadèmiques a les diferents regions militars portà a l'edició d'obres que les recollien dins d'una publicació, la *Biblioteca Médico-Castrense Española*, per iniciativa del director general del Cos de Sanitat Militar, Manuel Codorniu. Malauradament, aquesta iniciativa s'estengué només de 1851 a 1852.

L'any 1911 es constituí una associació científica de sanitat militar, la *Sociedad Científica de Sanidad Militar de Barcelona*, formada per membres del Cos de Sanitat Militar de la ciutat; a finals d'any, el nombre de membres arribava a cinquanta-cinc. El seu objectiu únic i exclusiu era contribuir al progrés de la Medicina, de la Farmàcia i de la Veterinària. Des de la seva creació també es parlava de la difusió dels treballs amb la seva publicació a la *Revista de Sanidad Militar*. En els anys següents l'activitat de la *Sociedad* fou intensa, segons s'extreu de les revistes de l'època i de les notes publicades a la premsa. La primera revista de sanitat militar publicada a Espanya fou la *Revista de Sanidad Militar*

Española y Extranjera que començà a publicar-se l'any 1864, encara que la més rellevant fou la *Revista de Sanidad Militar* apareguda l'any 1911, continuadora en essència de l'anterior –que experimentà diversos canvis amb diferents noms– i que es publicà fins 1936.

Des de l'Hospital Militar de Barcelona es publicaren nombrosos articles al llarg de tots els anys en aquesta darrera revista, especialment dedicats a l'àmbit de les malalties infeccioses i venèries, que preocupaven els metges de l'hospital per la seva prevalença. A més, també feren contribucions en el camp de la traumatologia i ràpidament incorporaren en els seus articles l'ús de les noves tècniques disponibles, com la radiologia o les anàlisis químiques i histològiques. Moltes d'aquestes publicacions es recolliren posteriorment en un volum (*Memorias y discusiones de la Sociedad Científica de Sanidad Militar de Barcelona*).

En resum, els metges de l'Hospital Militar de Barcelona mostraren un notable interès per contribuir als avenços mèdics de l'època i les seves activitats romanen disponibles en les revistes i publicacions de l'època.